

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐጎስ ወልዱ

ሂሩት መለሠ

በላቸው አንሺሶ

ሱልጣን አባተማም

አመልካች፡- ገብረመስቀል ንጉሴ- ጠበቃው ቀርቧል

ተጠሪ፡- አዲስ ልብስ ስፌት አ/ማ- ጠበቃው ቀርቧል።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ለሰበር አቤቱታው መነሻ የሆነው ጉዳይ የውል ግንኙነትን መሠረት የደረገ የገንዘብ ክፍያ ጥያቄን የሚመለከት ነው። ክርክሩ በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲጀመር ከሣሽ የነበረው ተጠሪ ነው። በአመልካች ላይ ክስ የመሠረተው በመሐከላችን በተደረገው የመኪና ጥገና ውል መሠረት መኪናዬን ለጥገና ተረክቦ የነበረ ቢሆንም በአግባቡ ያልጠገነ በመሆኑ የከፈልኩትን የጥገና ስራ ዋጋ ይመልስልኝ፤ መኪናው ቶሎ ተጠግኖ ባለመመለሱ ለሠራተኞች ትራንስፖርት ወጪ ያደረግኩትንም ይተካልኝ በማለት ነው።

አመልካችም ለቀረበበት ክስ በሰጠው መልስ በተገባው ውል መሠረት መኪናውን ጠግኜ በአግባቡ አስረክቤአለሁ፤ ከሣሽ መኪናውን ፈትሾ ከተረከበና ዋጋውንም ከከፈለ በኋላ ሲገለገልበት ቆይቶ ዋጋውን መልስ ሊለኝ አይችልም፤ ለሠራተኞች ትራንስፖርት ወጣ የተባለው ገንዘብም እኔን አይመለከትም በማለት በአንድ በኩል የተከራከረ ሲሆን፤ በሌላ በኩል ደግሞ በውሉ መሠረት መኪናውን በድጋሚ ተረክቤ የመለዋወጫ ዕቃዎችን ከውጪ ሐገር በመግዛት የሠራሁ ስለሆነና ከሣሽም በዚሁ ስለተስማማ ለመለዋወጫ ዕቃዎች ያወጣሁትን ገንዘብ ይተካልኝ በማለት የተከሣሽ ከሣሽነት ክስ መሥርቷል።

ክስን የሰማው የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሁለቱን ወገኖች ካከራከረ በኋላ የተጠሪን ክስ ሙሉ በሙሉ ውድቅ በማድረግ አመልካች ያቀረበውን የክፍያ ጥያቄ ተቀብሏል። በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ በዚህ ውሣኔ ባለመስማማቱ ለፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረበ ሲሆን፤ ፍ/ቤቱም የተጠሪን ክስ በተመለከተ የተሰጠውን ውሣኔ ሲያፀና አመልካች ባቀረበው የተከሣሽ ከሣሽነት ክስ መሠረት የተሰጠውን ውሣኔ ሽሯል። በዚህም አመልካች ለመለዋወጫ ዕቃዎች አወጣሁት ያለው ገንዘብ ሊከፈለው አይገባም ብሏል። በመጨረሻም አመልካች ይህን ውሣኔ በመቃወም ለፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ ያቀረበ ሲሆን፤ ፍ/ቤቱ ውሣኔው ጉድለት የለበትም በማለት ይግባኙን ሰርዟል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

እኛም አመልካች ግንቦት 13 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦን ክርክሩን ሰምተናል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው አመልካች የተጠሪን መኪና /አውቶቡስ/ ሲጠግን ለመለዋወጫ ዕቃዎች ያወጣው ገንዘብ ሊከፈለው አይገባም የመባሉን አግባብነት ለመመርመር ነው። በመሆኑም ይህን ነጥብ ከግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር፣ አቤቱታ ከቀረበበት ውሣኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝቦን መርምረናል።

ከላይ እንደተገለጸው የተከራካሪዎቹ ግንኙነት የተመሠረተው በውል ላይ ነው። አመልካች በውሉ የገባው ግዴታ የተጠራን አውቶቡስ /መኪና/ በጋራገፍ ጠግኖ ለማስረከብ ነው። በዚህ መሠረትም ጠግኖ ለተጠሪ ከማስረከቡም በላይ፤ በውሉ የተመለከተውን የጥገና ዋጋውንም ወስዷል። በሌላ በኩል ደግሞ የአውቶቡሱ ርክክብ ከተፈጸመ በኋላም ተመልሶ ወደ ጋራሽገ ገብቷል። አመልካችም በውሉ በገባው የዋስትና ግዴታ መሠረት ነፃ የቴክኒክ አገልግሎት በመስጠት መኪናውን ጠግኖ ለተጠሪ አስረክቧል። የተከሰቱ ከሚከተሉት ክስ የመሠረተውም በዚህ ጊዜ ለገጠማቸው የመለዋወጫ ዕቃዎች መግዣ ያወጣው ወጪ እንዲተካለት ነው።

በአመልካች እና በተጠሪ መካከል በተደረገው ውል የአመልካች ግዴታ የመለዋወጫ ዕቃዎችን በራሱ ወጪ ገዝቶ መግጠምን አያጠቃልልም። የመለዋወጫ ዕቃ ወጪ የሚሸፈነው በተጠሪ ነው። በእርግጥ ከብር 1000 /አንድ ሺህ ብር/ በላይ የሚያወጣ የመለዋወጫ ዕቃ ሲገዛ ተጠሪ መፍቀድ እንዳለበት በውሉ ተመልክቷል። ይሁንና ተጠሪ አመልካች ላቀረበው የተከሰቱ ከሚከተሉት ክስ በሰጠው መልስ የመለዋወጫ ዕቃዎቹ እንዲገዙ አልፈቀድኩም የሚል ክርክር እንዳላቀረበ በስር ፍ/ቤት ውሣኔ ላይ በግልጽ ተመልክቷል። የተባሉት የመለዋወጫ ዕቃዎች በመኪናው ላይ አልተገጠሙም የሚል ክርክርም የለውም። ይልቁንም መኪናው ለሁለተኛ ጊዜ ጥገና ወደ ጋራሽገ እንደገባ የክፍያ ጥያቄ እንደሚነሣ ያወቀና ይህንም ለአመልካች በፃፈው ደብዳቤ ገልጾ እንደነበር በፍ/ቤቱ ውሣኔ ላይ ተመልክቷል። የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ገንዘቡ ለአመልካች እንዲከፈል የወሰነው እነዚህን ምክንያቶች እግምት ውስጥ በማግባት እንደሆነም ተገንዝበናል።

የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ እንዳየነው ፍ/ቤቱ አመልካች የመለዋወጫ ዕቃዎቹን አልገዛም ወይም ለመኪናው ጥገና አላዋላቸውም እሚል ድምዳሜ ላይ አልደረሰም። ገንዘቡ አይከፈልም ያለው ዕቃዎቹ የተገዙት ከተጠሪ ዕውቅና ውጪ ነው የሚል ምክንያት በመስጠት ብቻ ነው። ከላይ እንደመለከትነው ተጠሪ ከኔ እውቅና ውጪ የተገዙ ናቸው የሚል ክርክር አላቀረበም። ለዚህ ሰበር ችሎት ባቀረበው ክርክርም በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ብቻ ሳይሆን፤ በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በተደረገው ክርክርም የመለዋወጫ ዕቃዎቹ ከኔ እውቅና ውጪ የተገዙ ናቸው የሚል የመከራከሪያ ነጥብ አለማቅረቡን ነው ያረጋገጠው። በሰበር ችሎት የተከራከረው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ክርክሩ ባይቀርብለትም በይግባኝ ሰሚኒት ስልጣኑ ትክክል የመሰለውን የመከራከሪያ ነጥብ በመያዝ አከራክሮ መወሰኑ ትክክል ነው በማለት ነው።

እንደምንመለከተው ተጠሪ የሚከራከረው ከአመልካች ጋር ያለውን የውል ግንኙነት መሠረት በማድረግ እንደመሆኑ ውሉን መሠረት በማድረግ የሚቀርቡትን የመከራከሪያ ነጥቦች አንስቶ ሊከራከር ይገባል። በራሱ በተጠሪም እንደታመነው የመከራከሪያ ነጥቡን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት አላቀረበውም እንጂ ቢያቀርበውም ኖሮ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 329/1/ እንደተመለከተው ተቀባይነት የሚኖረው አልነበረም። በእርግጥ ፍ/ቤቱ የተባለውን ነጥብ በራሱ ማለትም በፍ/ቤቱ የተነሣ ሳይሆን፤ ተጠሪ በይግባኝ ማመልከቻው ገልጾት የነበረ እንደሆነ ነው በውሣኔው ላይ ያመለከተው። ይህም የሚያሳየው ፍ/ቤቱ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 182/2/ በተደረገው መሠረት የሰጠው ውሣኔ አለመሆኑን ነው። ከሁሉም በላይ ደግሞ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 329/1/ የተመለከተውን ክልክላ በማለፍ በመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ያልተነሣን ክርክር መሠረት በማድረግ ይግባኝ ሰሚኒት ውሣኔ የሚሰጥበት የሕግ አግባብ የለም። በያዘነው ጉዳይ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሊወስን ሲገባው ያልወሰነው ጉዳይ የለም። ከዚህ የተነሣም የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ጉዳዩን ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ.182/2/ አኳያ የሚያይበት የሕግ ምክንያት ነበር የሚባልም አይደለም። ስናጠቃልለው አመልካች ለመለዋወጫ ዕቃዎች መግዣ ያወጣው ገንዘብ ሊከፈለው አይገባም በሚል የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት የሰጠው ውሣኔ የሕግ መሠረት የሌለው ሆኖ አግኝተነዋል። በመሆኑም ውሣኔው መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ብለናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ጠ/ፍ/ቤት በመ.ቁ. 32885 የካቲት 14 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ትእዛዝ ተሸሯል። የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 43808 ሰኔ 12 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 348/1/ መሠረት ተሻሻሏል።
2. አመልካች ለመኪናው ጥገና ለዋሉ የመለዋወጫ ዕቃዎች መግዣ አወጣሁት ያለውና ክስ የመሠረተበት ገንዘብ እንዲከፈለው በማለት የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሰጠው ውሣኔ ፀንቶአል።

3. በሰበር ችሎት በተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሣራ በተመለከተ ግራ ቀኝ ወገኖች የየራሳቸውን ይቻሉ። መዝገቡ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ተ.ወ